

Sygnatura akt III AUa 371/16

POSTANOWIENIE

Dnia 23 lutego 2017 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Maria Pietkun (spr.)

Sędziowie: SSA Barbara Pauter

SSA Danuta Rychlik-Dobrowolska

Protokolant: Magdalena Krucka

po rozpoznaniu w dniu 23 lutego 2017 r. we Wrocławiu na rozprawie

sprawy z wniosku (...) Spółki Akcyjnej, z siedzibą we W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o wydanie pisemnej interpretacji przepisów prawnych

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu

z dnia 14 grudnia 2015 r. sygn. akt VIII U 1474/15

p o s t a n a w i a:

- 1. uchylić zaskarżony wyrok i postępowanie w sprawie umorzyć,***
- 2. zasądzić od wnioskodawcy na rzecz strony pozwanej kwotę 270 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.***

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 7 sierpnia 2015r., (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił spółce (...) S.A. wydania pisemnej interpretacji w sprawie przedstawionej we wniosku złożonym w dniu 30 lipca 2015r. Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu wyrokiem z dnia 14 grudnia 2015r. dokonał interpretacji art. 9 ust. 2c ustawy z dnia 13.10.1997r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. 2015 poz. 121) w ten sposób, że określił, iż od 1 stycznia 2016 roku płatnik składek osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem Cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia zobowiązany jest do ustalania podstawy wymiaru tych składek i objęciem ubezpieczeniami emerytalnymi i rentowym od tytułów ubezpieczenia w przypadku, jeżeli łączna podstawa wymiaru składek z tytułu wykonywania pracy jest niższa od podstawy wymiaru określonej w art. 18 ust. 4 pkt 5a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, przy czym podstawa wymiaru liczona jest od wypłat dokonanych w danym okresie płatności, i zasądził od strony pozwanej na rzecz wnioskodawcy kwotę 180 zł. tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 30 lipca 2015r. do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wpłynął wniosek przedsiębiorcy: (...) S.A. z siedzibą we W. o wydanie w trybie art. 10 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej interpretacji indywidualnej, co do zakresu i sposobu stosowania art.9 ust.2c ustawy z dnia 13 października 1998r.

o systemie ubezpieczeń społecznych (obowiązującego od 1 stycznia 2016r.), dotyczącej niżej opisanego zdarzenia przyszłego.

Wnioskodawca wskazał, że w ramach wykonywanej działalności gospodarczej zawiera m.in. umowy zlecenia z osobami fizycznymi. Niejednokrotnie umowa zlecenia nie stanowi dla tych osób jedyne tytułu do ubezpieczeń społecznych. Przykładowo osoby te wykonują umowy zlecenia w innym podmiocie, z tytułu, której, zgodnie z obowiązującymi przepisami zostały zgłoszone do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych (tj. z umowy zlecenia, która została zawarta jako pierwsza). Natomiast Wnioskodawca, jako płatnik składek zgłasza te osoby tylko do ubezpieczenia zdrowotnego. W związku z powyższym konieczne jest dokonanie przez organ rentowy wiążącej wykładni przepisu art. 9 ust.2c powołanej ustawy, w celu ustalenia:

1) W przypadku zleceniobiorców wykonujących kilka umów zlecenia w różnych podmiotach, w tym u Wnioskodawcy, na jakich zasadach należy rozliczyć należne składki, gdy wypłata wynagrodzenia z tytułu wykonywanej w grudniu 2015r. umowy zlecenia, stanowiącej obecnie tytuł wyłącznie do ubezpieczenia zdrowotnego, zostanie dokonana w styczniu 2016r. Czy w sytuacji wypłaty wynagrodzenia z umowy zlecenia wykonanej w grudniu 2015r. dopiero w miesiącu styczniu 2016r. należy oceniać skutki zbiegu dwóch umów zlecenia na zasadach obowiązujących do końca grudnia 2015r. czy obowiązujących od 1 stycznia 2016r.

2) W jaki sposób należy ustalić tytuł do podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z danej umowy zlecenia oraz na jakich zasadach będą rozliczane składki na ubezpieczenia, w sytuacji, gdy wynagrodzenie z umowy zlecenia wykonywanej u Wnioskodawcy, za styczeń 2016r., zostanie wypłacone w lutym 2016r. (wraz z wynagrodzeniem za luty)?.

Decyzją z dnia 7 sierpnia 2015r., (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił spółce (...) S.A. wydania pisemnej interpretacji w sprawie przedstawionej we wniosku złożonym w dniu 30 lipca 2015r.

Przy tak poczynionych ustaleniach Sąd Okręgowy uznał, że podstawą dokonania interpretacji jest przepis art. 10 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej w zw. z art. 83a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

W normie prawnej wyznaczonej przepisami art. 10 wyżej wskazanej ustawy o swobodzie działalności gospodarczej chodzi o przepisy prawa w ogóle, nie ma, bowiem ograniczenia, co do przepisów prawa wyłącznie obowiązującego, a więc można przyjąć, że chodzi o wszelkie przepisy, także prawa projektowanego. Za taką interpretacją, w niniejszej sprawie, przemawia dodatkowo fakt, że ma się tu do czynienia z przepisami autonomicznego prawa ubezpieczeń społecznych.

Sąd stoi na stanowisku, że można na gruncie wyżej wskazanych

przepisów wywieść wnioski o obowiązku udzielania pomocy skarżącej spółce w jej legislacyjnej działalności.

Sąd Okręgowy, że przedsiębiorca w każdej sytuacji, kiedy przepisy prawne nakładające na niego obowiązek świadczenia daniny publicznej budzą wątpliwości, ma prawo wystąpić o taką interpretację. Przepis art. 10 u.s.d.g. określa zakres, elementy oraz procedurę wydania interpretacji, co do zakresu i sposobu zastosowania przepisów, z których wynika obowiązek świadczenia przez przedsiębiorcę daniny publicznej oraz składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne, w jego indywidualnej sprawie. Zatem zakresem interpretacji mogą być objęte jedynie przepisy prawne dotyczące świadczenia przez przedsiębiorcę daniny publicznej oraz składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne.

Z przedstawionego we wniosku o wydanie interpretacji indywidualnej złożonym w dniu 30 lipca 2015r. - opisu zdarzenia przyszłego wynika, że istota wniosku sprowadza się do wydania rozstrzygnięcia, uwzględniającego przewidziane przez wnioskodawcę skutki w zakresie rozstrzygnięcia zbiegów w tytułach do obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym osób wykonujących pracę na podstawie umowy zlecenia, a w konsekwencji

obowiązku naliczenia i opłacenia składek na te ubezpieczenia - w związku ze zmianą obowiązującego stanu prawnego w tym zakresie i wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2016r. przepisu art.9 ust.2c ustawy z dnia 13 października 1998r. (art.9 ust.2c ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który to przepis nie obowiązywał w dniu złożenia wniosku, tylko zaczął obowiązywać od 1 stycznia 2016r. Ponadto w przepisach dotyczących interpretacji, a w szczególności w art. 10 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej (t.j. Dz.U.z 2015r poz.584) ustawodawca operuje pojęciem „zdarzeń przyszłych” a nie tylko aktualnie obowiązujących przepisów prawa. W ocenie Sądu pojęcie to dotyczy nie tylko stanu faktycznego, który może zaistnieć ale też i przepisów prawnych mogących obowiązywać w przyszłości, a w szczególności ,gdy treść aktu prawnego czy też konkretnego przepisu mającego rozpocząć obowiązywanie w przyszłości, jest znana. Zdaniem Sądu gdyby sytuacja możliwości interpretacji istniała tylko wobec stanu faktycznego czy prawnego już obowiązującego, ustawodawca nie posiłkowałby się

Interpretacja przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w powiązaniu z art. 12 ust. 1 i art. 21 ust. 1 pkt 13 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p. pozwala za przychody ze stosunku służbowego, stosunku pracy, pracy nakładczej oraz spółdzielczego stosunku pracy uważa się wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężną świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty, bez względu na źródło finansowania tych wypłat i świadczeń, a w szczególności: wynagrodzenia zasadnicze, wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty za niewykorzystany urlop i wszelkie inne kwoty niezależnie od tego, czy ich wysokość została z góry ustalona, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone za pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo odpłatnych (art. 12 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym). Przychodem, od którego wymierzana jest, w myśl art. 18 ustawy systemowej, składka, są, zatem wszystkie otrzymane - wypłacone środki pieniężne lub postawione do dyspozycji należności przysługujące pracownikowi wymienione w art. 12 ustawy o podatku dochodowym chyba, że zostały wyłączone z podstawy ustalania składek.

Dla odpowiedzi na wątpliwości interpretacyjne wnioskodawcy istotne jest, zawarte w wyroku z dnia 02 06.2015r w sprawie o sygn. akt II FSK 1126/13 stanowisko Naczelnego Sądu Administracyjnego, który wskazał, że art. 11 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych dla określenia warunku powstania przysporzenia ustawodawca posłużył się trybem dokonany "otrzymane" (a nie "otrzymywane"), akcentując zaistniały już fakt spełnienia innego nieodpłatnego świadczenia; nie wystarczy możliwość uzyskania świadczenia. Przychód ze stosunku pracy powstaje, zatem wyłącznie w razie realnego uzyskania przysporzenia w postaci nieodpłatnego świadczenia, nie jest natomiast związany z potencjalną możliwością uzyskania go. Sąd w pełni akceptuje, tak dokonaną interpretację. Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 19.03.2015r w sprawie III AUa 1439/14 potwierdził, że „definicja przychodu zawarta w art. art. 12 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych jest zakreślona tak szeroko, że pojęcie to obejmuje literalnie rzecz biorąc " wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne" i to bez względu na źródło finansowania tych środków. Zestawiając, zatem art. 18 i n ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j.Dz. U. z 2015 r. poz. 121) z pojęciem przychodu z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jedn.: Dz. U. 2012.361) nasuwa się wniosek, iż oskładkowaniu na szeroko rozumiane ubezpieczenia społeczne (a w dalszej konsekwencji również na ubezpieczenie zdrowotne) podlegają "wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne" i to bez względu na źródło finansowania tych środków”.

Nie bez znaczenia, dla odpowiedzi na zadane pytanie wnioskodawcy, jest również odwołanie się do przepisów rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. Nr 161, poz. 1106 z późn. zm.). Rozporządzenie to w § 1 tego określa jakie należności stanowią podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.Takimi należnościami jest przychód w rozumieniu przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, osiągnany przez pracowników u pracodawcy z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy, z zastrzeżeniem art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2015r, poz.121), Sąd w rozważaniach Sądu odesłanie do przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j.Dz.U. z 2012r,poz.361).Natomiast § 2 powołanego rozporządzenia wymienia przychody, które nie stanowią podstawy wymiaru składek.

Jednakże rzeczą Sądu w przedmiotowej sprawie nie jest ocena czy dokonywane wypłaty danego rodzaju (czy też mające być dokonane) stanowią czy też nie podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne a jedynie wskazanie kiedy dokonywane wypłaty mające swoje źródło w obowiązującym od 01.01.2016r przepisie art. 9 ust.2c ustawy systemowej stanowią podstawę wymiaru składek. Na pytanie to Sąd odpowiedział w przedstawionych powyżej rozważaniach.

Skoro, zatem przeprowadzone postępowanie dowodowe nie dało Sądowi podstawy do uznania, iż zaskarżona decyzja odpowiada prawu, to oznacza, iż odwołania wnioskodawcy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zasługiwało na uwzględnienie.

O kosztach procesu orzeczono w oparciu o przepis art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, zasądając od ZUS na rzecz wnioskodawcy koszty zastępstwa procesowego w wysokości 180 zł.

Apelację od powyższego wyroku złożył organ rentowy zarzucając naruszenie prawa materialnego, a to art. 10 ust. 1 i 5 ustawy z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej, poprzez przyjęcie że wniosek o udzielenie interpretacji jest zasadny, naruszenie przepisów prawa procesowego, a to art. 477¹⁴ § 2 kpc poprzez wydanie wyroku poza zakres określony w decyzji i art. 477¹⁴ §1 kpc poprzez bezpodstawne przyjęcie, że w sprawie zachodzą przesłanki do zmiany zaskarżonej decyzji.

Przy tak sformułowanych zarzutach skarżący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawca wnosił o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego według norm. Wnioskodawca podzielił w całości ocenę prawną dokonaną przez sąd pierwszej instancji.

Sąd Apelacyjny zważył .

Apelacja organu rentowego podlega uwzględnieniu.

Sąd Apelacyjny rozpoznając apelację, zgodnie z art. 378 § 1 kpc w granicach zaskarżenia, nie jest związany wnioskami apelacji, w tym zgłoszonym wnioskiem o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie apelacji.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy dokonał interpretacji przedmiotowego przepisu art. 9ust. 2 c ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. tj. 2015/121), w brzmieniu jak w pkt I sentencji wyroku.

Zakres przedmiotowy sporu z zakresu ubezpieczeń społecznych określa zawsze treść zaskarżonej decyzji organu rentowego. W okolicznościach sprawy, uszło uwagi sądu pierwszej instancji, że organ rentowy nie dokonał przedmiotowej interpretacji przepisu art. 9ust. 2c ustawy systemowej, która to interpretacja byłaby niekorzystna dla wnioskodawcy. Strona pozwana odmówiła w ogóle dokonania owej interpretacji nie znajdując, w swojej ocenie, przesłanek warunkujących jej dopuszczalność. Strona pozwana wskazała, że w dacie kiedy zgłoszono sporny wniosek, przedmiotowy przepis nie wszedł jeszcze w życie, a w związku z tym interpretacja nie może dotyczyć zdarzeń wynikających ze stanu prawnego jeszcze nie obowiązującego.

Powołany przepis art. 9ust. 2c ustawy systemowej stanowi, iż osoba, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4, której podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w danym miesiącu jest niższa od określonej w art. 18 ust. 4 pkt 5a, spełniająca warunki do objęcia obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z innych tytułów podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym również z innych tytułów. Zasady tej nie stosuje się, jeżeli łączna podstawa wymiaru składek z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4, lub z innych tytułów osiąga kwotę określoną w art. 18 ust. 4 pkt 5a. Przepis ten został wprowadzony art. 1 pkt 3 lit b ustawy z dnia 23.10.2014r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych

ustaw. Zgodnie z art. 6 ustawy zmieniającej, ustawa ta weszła w życie z dniem 1.01.2015r., a m.in. przepis art. 1 pkt 3 lit b wprowadzający art. 9 ust. 2 c ustawy systemowej wchodził w życie z dniem 1.01.2016r.

Zgodnie z art.10 ust. 1i 2 ustawy z dnia 2.07.2004r. o swobodzie działalności gospodarczej przedsiębiorca może złożyć do właściwego organu administracji publicznej lub państwowej jednostki organizacyjnej wniosek o wydanie pisemnej interpretacji, co do zakresu i sposobu zastosowania przepisów, z których wynika obowiązek świadczenia przez przedsiębiorcę daniny publicznej oraz składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne, w jego indywidualnej sprawie, wniosek o wydanie interpretacji może dotyczyć zaistniałego stanu faktycznego lub zdarzeń przyszłych. Ostatnio wymienione zdarzenia przyszłe niewątpliwie wiązały się ze sposobem rozliczania składek w związku z wejściem w dniu 1.01.2016r. powołanego przepisu art. 9 ust. 2c ustawy systemowej. Wniosek o interpretację został zgłoszony w dniu 30.07.2015r. Sąd Apelacyjny, w składzie rozpoznającym sprawę, nie podziela stanowiska organu rentowego, iż nie było podstaw do wydania przedmiotowej interpretacji. Wejście w życie przepisu art. 9 ust. 2c ustawy systemowej było zdarzeniem przyszłym, ale pewnym, bowiem ustawa wprowadzająca zmianę weszła w życie i jednoznacznie określała termin wejścia w życie tego jednostkowego m.in. przepisu. Zgodnie z art. 17 ustawy systemowej wnioskodawca jako płatnik składek ma obowiązek obliczyć i terminowo opłacić składki, w tej sytuacji, nie można w razie istniejących wątpliwości, pozbawić płatnika możliwości uzyskania interpretacji co do wchodzącego w życie przepisu. Wobec nadejścia terminów opłacenia składek za styczeń 2016r. płatnik mógł, zdaniem sądu apelacyjnego, skutecznie domagać się interpretacji, która byłaby wiążąca i pozwoliła na wykonanie obowiązku rozliczenia składek bez narażenia na jakiegokolwiek konsekwencje, gdyby niewłaściwie zinterpretował przepisy.

Z tych motywów Sąd Apelacyjny, nie podzielając stanowiska organu rentowego, nie znalazł podstaw do zmiany zaskarżonego wyroku i oddalenia odwołania, bowiem oznaczałoby to, że podziela ocenę prawną organu rentowego.

W niniejszej sprawie została wniesiona apelacja tylko organu rentowego, z tego względu zgodnie z art. 384 kpc Sąd Apelacyjny nie może orzekać na niekorzyść strony wnoszącej apelację. W tej sytuacji, czy orzeczenie reformatoryjne, czy uchylający zaskarżony wyrok z przekazaniem do ponownego rozpoznania, czy to sądowi pierwszej instancji, czy po uchyleniu zaskarżonej decyzji – bezpośrednio organowi rentowemu byłoby orzeczeniem na niekorzyść strony wnoszącej apelację i naruszałoby przepis art. 384 kpc.

Orzeczenie Sądu pierwszej instancji, w którym to sąd dokonał interpretacji, jest orzeczeniem ponad żądanie, do którego w sprawie nie było podstaw. Z tych motywów Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji postanowienia na podstawie art. 355 § 1 kpc w zw. z art. 386 §3 kpc i art. 384 kp c.

Orzeczenie w przedmiocie kosztów procesu znajduje uzasadnienie w przepisie art. 98 kpc w zw. z 9 ust. 2 i § 10ust. 1 pkt 2 kpc oraz § 20 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2015/1804), przy czym stawka wynagrodzenia 360 zł. została obniżona do 75% z uwagi na działanie w obu instancjach tego samego pełnomocnika.

SSA Barbara Pauter SSA Maria Pietkun SSA Danuta Rychlik-Dobrowolska